УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини
вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33, E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України

Національна соціальна сервісна служба України

Чернігівська обласна військова адміністрація

Чернігівська обласна рада

ПОДАННЯ
Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

У межах здійснення парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захисту прав кожного на території України, відповідно до статей 3, 13 та 19[1] Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», а також виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, Уповноваженим, представниками Уповноваженого, а також співробітниками Секретаріату Уповноваженого спільно з представниками громадських організацій, без попереднього повідомлення про час і мету, здійснюються відвідування місць несвободи, до яких, серед іншого, відносяться відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання комунальних закладів (центрів надання соціальних послуг).

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких,

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№14146.2/25/53 від 08.09.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 08.09.2025 17:25
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, а також погіршення умов перебування підопічних в закладах, що надають соціальні послуги.

Усупереч наведеним вимогам законодавства 15.07.2025 під час відвідування відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання комунального закладу «Центр надання соціальних послуг» Парафіївської селищної ради (далі – заклад, відділення) групою НПМ виявлено порушення прав людини та суттєві недоліки у діяльності закладу, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо їх усунення.

У ході відвідування встановлено, що в якості укриття у відділенні використовується підвальне приміщення. Проте у зазначеному приміщенні відсутня система вентиляції та освітлення, що є порушенням вимог пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 (далі – Державний стандарт).

Окрім цього, відповідно до Акту огляду об’єкта (будівлі, споруди, приміщення) від 26.02.2025 № 32, виданого Прилуцьким районним управлінням Головного управління державної служби України з надзвичайних ситуацій у Чернігівській області, вказане підвальне приміщення не рекомендовано для використання у якості укриття населення.

Під час проведення відвідування членами групи НПМ встановлено факт проживання підопічної в коридорі відділення. Зі слів жінки, протягом тижня вона була змушена спати на підлозі, а згодом на ліжку без постільної білизни. Для справляння природних потреб вона користувалася відром, без забезпечення умов приватності.

Вказане свідчить про порушення статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та статті 28 Конституції України, які гарантують право кожної людини на повагу до її гідності та забороняють поводження, що принижує гідність.

У порушення вимог Державних будівельних норм України В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення» житлова площа на одну особу є меншою за встановлені норми (8–10 м²). Площі житлових кімнат підопічних становлять від 8,6 м² до 16,6 м², у кожній з яких проживають по двоє або троє

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№14146.2/25/53 від 08.09.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 08.09.2025 17:25
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

підопічних, що становить близько 4 м² на особу. Окрім того, у деяких кімнатах виявлено ліжка, які не використовуються, проте займають корисну площу.

Пунктом 2 розділу VIII Державного стандарту передбачено, що санітарно-гігієнічні процедури здійснюються при зачинених дверях або за ширмою. Проте у всіх багатомісних кімнатах відділення не виявлено ширм, перегородок або інших засобів забезпечення приватності. Окрім того, не весь м'який інвентар, зокрема постільна білизна та одяг підопічних, персоналізований.

Відділення облаштовано підіймачем, однак він фактично не використовується, внаслідок чого підопічні, які відносяться до маломобільних груп населення, позбавлені можливості здійснення прогулянок на свіжому повітрі, що порушує права осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення, передбачених статтею 9 Конвенції про права осіб з інвалідністю.

Закладом не дотримано вимог Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857, а саме у кімнатах недостатня кількість тумбочок та стільців.

Приміщення відділення не пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що є порушенням вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд». Зокрема коридори житлового корпусу не обладнані горизонтальними поручнями для полегшення пересування підопічних, які відносяться до маломобільних груп населення, санітарні вузли не облаштовані відкидними штангами. Також у закладі не організовано безпороговий простір.

Житлові кімнати підопічних, зокрема ліжкових хворих, не обладнані кнопками виклику персоналу, що ускладнює звернення за медичною допомогою до медичних працівників у разі виникнення потреби в екстреній медичній допомозі.

Журнал реєстрації випадків тілесних ушкоджень ведеться у довільній формі. Його зміст не дозволяє встановити причини травмування, час та обставини події. Окрім цього, медичними працівниками відділення не складається довідка про фіксацію тілесних ушкоджень (форма первинної облікової документації № 511/о, затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 02.02.2024 № 186), за фактом отримання кожного тілесного ушкодження підопічними.

Під час ознайомлення з перспективним меню на період з 05.07.2025 по 30.07.2025 встановлено, що у раціоні відсутні свіжі овочі, фрукти, кисломолочні продукти (кефір, йогурт тощо), сік, що не відповідає вимогам Натуральних добових норм харчування в інтернатних установах для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 324.

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№14146.2/25/53 від 08.09.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 08.09.2025 17:25
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

Ємності для питної води в житлових кімнатах перебувають у незадовільному санітарному стані, наявні забруднення та іржавий наліт, що може становити ризик для здоров’я підопічних.

У медичному кабінеті відсутній холодильник для зберігання лікарських засобів, гігрометр та термометр, що суперечить пункту 4 розділу ІІ Правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.12.2003 № 584.

У порушення статті 23 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» у двох осіб з інвалідністю відсутні індивідуальні програми реабілітації. Зазначене свідчить про невиконання вимог щодо реалізації реабілітаційних заходів відповідно до індивідуальних потреб осіб з інвалідністю.

Також закладом не налагоджено співпрацю з місцевим центром з надання безоплатної вторинної правничої допомоги. Відсутність юридичної підтримки ускладнює отримання підопічними необхідної правової інформації та консультацій, що негативно впливає на розв’язання правових питань та обмежує можливості для захисту їхніх прав і свобод.

Окрім того, через недостатню кількість молодшого медичного персоналу мешканці закладу вимушені виконувати обов’язки молодших медичних сестер: здійснювати догляд за підопічними, допомагати під час годування та здійснення санітарно-гігієнічних процедур.

Заклад не внесено до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг, що є порушенням вимог підпункту 7 пункту 8 статті 13 Закону України «Про соціальні послуги» та Порядку надання соціальних послуг, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 575.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до пункту 5 частини другої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги», підпункту 36 пункту 4 Положення про Міністерство соціальної політики України, сім’ї та єдності України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2025 р. № 904, Міністерство соціальної політики, сім’ї та єдності України здійснює державний контроль за додержанням вимог Закону України «Про соціальні послуги», вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, а також контролює діяльність відповідних структурних підрозділів місцевих держадміністрацій;

відповідно до підпункту 5 пункту 4 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 783, пунктів 1, 2 Порядку здійснення державного контролю/моніторингу за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, соціальних послуг та за дотриманням прав дітей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.10.2021 № 1035, Національна соціальна сервісна служба України здійснює контроль за

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№14146.2/25/53 від 08.09.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 08.09.2025 17:25
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

дотриманням державних стандартів надання соціальних послуг, проводить моніторинг та оцінювання якості надання соціальних послуг, а також моніторинг дотримання надавачами соціальних послуг вимог законодавства під час надання соціальних послуг;

відповідно до пункту 10 частини першої статті 13, пункту 9 частини першої статті 16, статті 23 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», а також пункту 1 частини четвертої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги» до відання обласних державних адміністрацій належить вирішення питань охорони прав, свобод і законних інтересів громадян на відповідній території, реалізація державної політики та здійснення заходів для забезпечення соціального захисту осіб, а також здійснення контролю за додержанням вимог законодавства;

відповідно до статті 17 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого самоврядування;

відповідно до пункту 15 частини другої статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військові адміністрації на відповідній території здійснюють повноваження, зокрема із: управління закладами освіти, установами освіти, закладами охорони здоров’я, культури, фізичної культури і спорту, надавачами соціальних послуг, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання; організації їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; організації надання ними послуг, у тому числі соціальних;

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 19[1], 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Міністерству соціальної політики, сім’ї та єдності України, Національній соціальній сервісній службі України вжити в межах компетенції заходів, спрямованих на припинення та усунення виявлених порушень, зокрема організувати та провести моніторинг дотримання вимог законодавства під час надання соціальних послуг відділенням, а також у межах здійснення контролю за діяльністю відповідного структурного підрозділу структурного підрозділу місцевої державної адміністрації надати оцінку діям чи бездіяльності відповідних посадових осіб Чернігівської обласної військової адміністрації.

2. Чернігівській обласній військовій адміністрації, Чернігівській обласній раді забезпечити вжиття заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності відділення.

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№14146.2/25/53 від 08.09.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 08.09.2025 17:25
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

3. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

4. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188^{40} Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Уповноважений Верховної Ради
України з прав людини **Дмитро ЛУБІНЕЦЬ**

Гиря Марина 0986405026

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№14146.2/25/53 від 08.09.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 08.09.2025 17:25
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400